

ПРИРАЧНИК

за ојшџа дисеминација на МХП

Црвен крст на Република Македонија

ПРИРАЧНИК ОПШТА ДИСЕМИНАЦИЈА НА МХП

**”Со човек што си вели
себе си, што да ѝ правам,
со такавиот човек -, јас
незнам што да ѝ правам“**

- Конфуције.

1. Општ дел

Дали знаете каде сте? Влегувате во програмата за дисеминација на Црвен крст на Република Македонија. Да, програмата е дел од Женевската агенда на Меѓународниот комитет на Црвен крст, со постојана и несебична поддршка. Поради меѓународната и нормативно потврдена улога на МКЦК и Движењето, за заштита, промовирање и имплементирање на правото кое важи во вооружени судири, посебен акцент се става на женевското и хашко право, односно Меѓународното хуманитарно право. Повеќе од деценија и половина, поврзано со осамостојувањето во 1992 година и признавањето и на нашето национално друштво во 1995 година, се гради и надоградува структурата на програмата. Постаанете и вие креативен дел од таа структура, на патот на хуманоста.

За целта

Одејќи по линијата на постојан развој на програмата за дисеминација во Црвен крст на Република Македонија, одделно промовирањето на Меѓународното хуманитарно право, стоејќи на стратешки позиции за квалитетно подигнување на сопствените ресурси, спроведувајќи ги долгорочните поставки на МКЦК, се создоа услови за реализација на потребата за изготвување на Прирачник за општа дисеминација на МХП, како дел од пакетот прирачници за општа и посебни целни групи.

Наместо вовед

Приклучувањето кон обврската, за примена, промовирање и дисемирање на Меѓународното хуманитарно право, или правото кое важи за време на воени меѓународни и немеѓународни судири, на скоро сите држави во светот, го потврдува високо одговорниот однос на државите и давањето приоритетна важност на ова област од Меѓународното право. Црвениот крст на Република Македонија во Законот за Црвен крст на Република Македонија, својата активна Програма и стратешки развој, Програмата за дисеминација и планскиот стратешки приод ги има одредено како свој врвен стретешки приоритет, со што го дава акционниот и операбилен придонес кон соодветната програмска ориентација на МКЦК и неопходните потреби за промоција и имплементација на Меѓународното хуманитарно право во Република Македонија. Со цел за успешно пренесување на информациите и знаењата од ова област, се изготвува прирачник за општи дисеминациски потреби за МХП. Структуралниот и моделарен приод го следат методолошки принципи и пристапи, и искуството и развојниот континуум.

Дефинирање и преддефинирање

(што е меѓународно хуманитарно право)

Иако, во литературата и практикумите го имаме во опфат, сепак еве корисна содржина што не ослободува од пошироко согледување.

Кога се прашуваме за потеклото, се поставува разликата со военото право. Постои еквивалентност во ограничувањата на примената на сила и средства, но основата на МХП се состои во градењето на скалата на хуманитарни принципи и дистинкцијата кон човекот учесник во судир и оној кој не учествува, односно престанал или е оневозможен. Во својата хуманитарна основа МХП опфаќа две основни поимања и области: а) заштитата на жртвите од вооружените судири (женевско право – Првата женевска конвенција од 1864, Женевските конвенции (4) од 1949 година, Дополнителни протоколи (1 и 2), од 1977); б)ограничување (хашко право, конвенции од 1899, 1907, и други, а особено Конвенцијата од 1868 година од Сан Петербург за забрана на експлозивни проектили со тежина под 400 грама. Во овој дел на преддефинирање битен дел и инструмент на МХП е и пакет/кодекс на закони и обичаи на војна со хуманитарни принципи Lieber Code (1863). Овие инструменти се и основни извори на МХП.

Меѓународното хуманитарно право (IHL) е дел од јавното меѓународно право – што се применува во вооружен конфликт, составено од одредби кои обезбедуваат почит кон човековото суштество, доколку е компатибилен со воените барања и јавниот ред, и намалување на страдањата предизвикани од страдањата. Или, МХП претставува збир на правила, со кои од хуманитарни причини ги лимитираат последиците од вооружените конфликти. Се состои од меѓународните прописи од пишаното и обичајното право, со што се обезбедува почитување на поединецот во вооружен судир, поаѓа од барањата на хума-

нитарните принципи за човекољубие, завојуваните страни не смеат на противникот да му нанесуваат штета несразмерна со целта на војувањето.

Посветете внимание на основните принципи на МХП: страните на конфликт мора во секое време да прават разлика меѓу цивилното население и борците; страните во конфликтот и членовите на нивните вооружени сили немаат неограничено право да избираат средства и методи на војување, со забрана да се предизвикува непотребно страдање на борците; луѓето кои не учествуваат, или повеќе не учествуваат во борбените дејства имаат право на почит на нивниот живот и физички и ментален интегритет; заробените борци и цивили кои ќе се најдат под власт на противничката страна имаат право на почит на нивниот живот, достоинство, лични права, политичко, верско и друго убедување; ранетите и болните мора да се заштитат и соберат и страната на судирот мора да води грижа за нив, а медицинскиот персонал и транспорт и опрема, персоналот на Црвен крст и Црвена полумесечина мора да се почитува и заштити, и основните правила на МХП: на лицата онеспособени за борба – *hors de combat*, и оние кои директно не учествуваат во непријателствата треба да им се почитува животот и нивниот интегритет, со нив да се постапува хумано без да се прават разлики; забрана да се убива или повредува непријателот кој ср предал или е неспособен за борба; заштита на ранетите, болните, медицинскиот персонал и транспорт и објекти, персоналот на Црвен крст и Црвена полумесечина; на заробените борци и цивили што се во власт на противничката страна да им се почитува животот, достоинството, личните права и уверувања; почитување на правото на судски гаранции, без одговорност за дело што не е сторено и не изложување на телесни или душевни маки, телесни казни или сурови и понижувачки постапки;

Заштитени категории на лица, според МХП

Хуманитарно право – МХП, (жневско право или жневските конвенции)

1. Основна поделба според ЖК и ДП, ранети, болни (копно, море) според припадност, заробеници, притворени, затвореници според припадност; цивилни лица, медицински персонал, припадници на црвениот крст и црвена полумесечина, битно за темата: бегалци, раселени лица;
2. Ранлива категорија, специјални мерки и посебни одредби заштита на жени и малолетници (деца);
3. Жени, ЖК 1, чл. 12; 2, чл. 12; 3, чл. 14 и 16; 4, чл. 27 - разлики засновани на пол; ДП 1, чл. 17; 2, чл. 4, - жените ќе бидат третирани со целото потребно внимани достоинство на нивниот пол (хумано пост. ж. борци- затв. притв. зароб.; заштита на цивили (сексуални напади и насилство, посебни потреби за бремени жени и жени мајки). МХП посебна забрана - силување и принудна проституција и бло каква форма на насилство.
4. Малолетници: Конвенција за заштита на децата, 20. ноември 1989, чл. 38 - почитување на правилата на хуманитарното право, - лица што не наполниле 15 години да не земаат учество

во...; Вооружен конфликт - последици(разделување на семејствата, останување на сирачиња, регрутирање на деца-војници, смрт или ранување на деца-цивили); чл. 3 од ЖК, чл. 24 од четвртата ЖК,; чл.77 и 78 од ДП 1, чл. 4 точка 3.

5. Бегалци и внатрешно раселени лица: Конвенција за статусот на бегалците, 1951; Протокол на ОН за.... на бегалците, 1967,- бегалец.....;Истата Конвенција и Протокол и за статусот на внатрешно раселени лица; МХП - бегалци и вн. рас. лица: 4-та ЖК, чл 26, 44 чл 33, 73, 85 од ДП 1; а за немеѓ. судир: чл. 3 од ЖК и чл. 13, 16, 17 од ДП 2 (забрана за присила на цивилно население за раселување...);МКЦК - ЖК , ДП, Статут на Движ. (пораки (семејства), откривање исчезнати лица и повт. спојување, програми за згриж. и зашт на малолетници

Подготовки

(во подготовките немој само да ги собираш и примаш информациите, отвори ја и прочитај ја „Секавањата на Солферино,, отвори и добро читај потребни делови од Женевските конвенции – 4 (1949) и Дополнителните протоколи 1, 2,(1977) па и 3 (2006), читај статутите, правила, специјални наслови поврзани со Движењето и МХП, пример – Договорот од Севилја (1997), читај литература, закони, правила поврзана со темата, целите и целната група, погледни во белешките од обуките и дообуките, сирни во тие незаборавни сетови полни со практикум знаења и идеи, и со среќа во успешна мисија исполнета со хуманитарни содржини и состојки. Особено е битно да се одговори на: **утврдување на потребата од дисеминациска сесија-зошто?; конкретизирање на целната група-за кого?; тема на дисеминациската сесија-што?; адаптирање на темата-како?.)**

Добредојдовте: Се наоѓаме во програмата, каде што владеат одредени неминовни правила, пристапи, критериуми, стандарди, со примена на соодветни методи и техники – градени подолг период како производ на наши и меѓународни искуства. Истовремено, применети се современи електронски и информатички искуства. Ова би значело:

- сериозни и сеопфатни подготовки (едуцираност и компетентност, познавање и користење на опусот теоретска и практична литература од областа на МХП, мисловна фаза со применлива идеја, соодветна проценка за целите, целната група, темата, пристапот, планирање, процедури, проблеми, очекувани резултати и ефекти, време, простор, транспорт, технички потреби, координираност, тимски пристап);
- изготвување на план (вид на сесија: предавање, презентација, час, работилница, семинар, програмска структура на сесија со пристап, методи и техники, евалуација, резултати и ефекти) – овде текст за план.

- Кога правиш потребна анализа за добра проценка со посебен акцент на индикатори, и почни од себе, од дома, од најблиската средина, од твојата околина, - одреди индикативни точки, ќе ги добиеш многу, направи ред, одреди приоритет, смести ги во програмската и позициона можност на нашата програма, немој да излегуваш надвор од програмата, - се изложуваш на безпотребен и голем ризик, ако добро и студиозно размислиш, нашата програма е огромно поле на можности „дотоци,, и секогаш ќе го најдеш тоа што го бараш, но биди тука негде и направи спојка со средишното, денешното, актуелното, современото, - не заборавај ова е време на мир, а се едучираме и правиме подготовки како хуманитарното право да се примени и практикува во време на немир – некаков нормативно дефиниран со меѓународни и домицилни правила и прописи
- Ја одреди целната група, размислувај за целите-3,4,5, но проучи ја целосно целната група, составот, старост, пол, етникумот, верска припадност, образование, број, - направи врска со вид на сесија и структура на час на сесија, види ја можноста на основниот интеракциски пристап, мисловно симулирај ја целосната структура на применет метод со фазни стојалишта, одбери вид на обраќање и работа со целната група во зависност од времето и видот на сесијата, сети се на практикумот од обуките и дообуките, отвори во убавата просторија на нашиот домашен национален производ структурираниот и признат модел за млади – проектниот програм ЦКА-ПХВ, отвори и други места со добра методолошка подлога од твое или заедничко искуство.
- Размисли добро, и повтори ги, симулирај ги правилата на културен однос, етичност, почитување кон поединецот и групата. Види како можеш да ја отвориш, ослободиш, мотивираш, како да ја судриш со проблемот, како да расправаат за проблемот, како да го решаваат (отвори практикуми, вежби, види ги сетовите, наши, други, не се плаши од другото, или не мора да се робува на една вежба, со исклучок на она што е влезена во програмска структура и за која е оценето дека е најдобра за целите, текот и ефектите, - движи се низ структурата на сесијата, не прескокнувај и секогаш мисли на секоја поединост, затоа што за позитивните и очекувани резултати битна е целината и на секоја состојка во неа. Повтори се и за твојот изглед, начин на обраќање, погледни битни методски правила на почитување на соговорникот, - прим. поглед во него, свртен кон него, не поглед кон прозорот и со грбот кон соговорникот, почитувај ги основните правила на култура на дијалог, - секој има право да го изнесе своето мислење, што не мора да биде прифатено, но почитувано, - ова впрочем е и дел од структуралната содржина, - без навреди, не дозволување на излегување надвор од целите, правилата и темата, почитување на правила што сами сме ги поставиле.
- Посебно е битно да се отворат и спојат со темата, целите и целната група – одредени правни поими, вежбај самиот, барај нај-

соодветен начин преку важба и друго да се доближи, побуди интерес, разбере и добие функционална и употребна вредност за потоа, - нас најмногу не интересира и ние битно што, колку, кој, кому, како потоа. Правните поими од меѓународно и домашно поле, преку темата и целите, а заради очекувањата и резултатите, доближете ги и спојте ги со актуелни одредби од закони, прописи, правила кои си ги опфатил во подготовката за успешна врска на МХП со темата, целната група, целите и очекувањата, - резултатите. За нас е битно да не разберат, да не прифатат, да го осетат корисното, да мислат на креација и особено да се натерат/ме на акција и активитет со функционален резултат и производ хуманитарно корисен за средината, како превенција во она што е можно, реално – вооружени судири и катастрофи, со тешките и познато-претпоставени последици по човекот и заедницата. Во зависност од целите, видот на сесија и целната група види ја можноста за примена на Проблем за дискусија и Решавање на проблем, но без импровизации и приближи до реалноста.

- Без импровизации во спроведувањето на целосната структура на сесијата. Не оставај недокажано, недоразјаснето, прашувај и нека има прашања, ако не си во состојба најди начин во моментот, но не по секоја цена, никој не знае се, остави можност за разјаснување на друг начин, следна сесија, присуство на тимски дисеминатор-експерт за одредена област. Битно е целната група и средината да не разбере, - не оставајте можност за сомневање во целината на програмот, па и на основните правила, принципи, визија, мисија. Бидете доследни, присебни, концентрирани до крај, следете правила, проверувајте се, побарајте помош, никогаш не е срамно, знаењето е тука кај нас и во тимот, но незнаењето е море, океан, темен простор. Тоа се знае и треба секогаш достоинствено да се влезе, оствари и излезе од сесијата. Гледаме, дека дојде до израз и тимот.
- Размислете за тим/от, секако поврзано со темата, целите, целната група, очекувањата и резултатите. Добро е да се работи во тим: меѓусебна размена на идеи, искуства, предлози; повеќе идеи; поголема креација; стручна теоретска и практична сигурност; ефикасност при примената на пристапот, методите, алатките, техниките; зголемена перцепција за подобра евалуација и успешни резултати. За добра функција на тимот потребни се и добри корелативни и координирани подготовки, размена на информации и договорање за улоги во план и сценарио за сесија, време, место, транспорт, престој.
- Програмата бара постојана комуникација и координација, како по вертикала со канцеларија во Централата, така и особено во локалната средина во ООЦК и со средината на спроведување на тематската сесија. Но, за добра, успешна, партнерска и капацитивна комуникација и координација е потребна сериозна и добра подготовка, заради нашите цели очекувани ефекти. (Средете ја и користете ја библиотеката за дисеминација на

МХП, користете го Центарот за комуникација и дисеминација, како и Центарот за едукација во Централата).

- Одберете соодветен и функционален простор, како можност за реализација на тематските содржини и остварување на целите и резултатите. Испланирајте го просторот за секоја поединечна активност. Определете и лично-тимски, кој ќе го направи тоа, тука посебно се битни работата во групи, групните вежби, тимскиот пристап, тимски настапи, активности со посебни ефекти.
- Внимавајте на остварување на планираниот метод и техника, време како фактор и ефект, времето е екстра-значаен фактор, а од друг агол, никој нема екстра време. Да го почитуваме поединецот и групата, да се почитуваме себе си - за натаму. Остварувањето на добро поставената методска и тематска структурална содржина е особено битен фактор за остварување на целите и очекуваниот резултат. Времето и структурата, као и позицијата – главен изведувач, гостин, обратно се поврзани со изборот на видот и алатката која ќе се користи (предавање, презентација, работилница). Ако си гости нормално е во рамки на одредено очекувано кратко време да одбереш кратко предавање, обраќање, презентација, но мораш сериозно да размислуваш за целината и позитивните резултати на целината (прим: гостин во организирани сесии на областите катастрофи, здравство, крводарителство, социјална помош, безбедност, одбрана).
- Пристапот во овој Прирачник е за целни групи надвор од одредени посебни целни групи (млади-студенти, безбедност-полиција, одбрана-АРМ, власт-законодавство, локална власт, здравство), за кои се користат и применуваат посебни прирачници, со реализација на посебно подготвени и едуцирани поединци и тимови.

2. Програмски дел/опфат

Програмата и опфатот ја отсликуваат подготовката, изборот, планот, проценката, и е битен инструмент за успешно остварување на целите и очекувањата на сесијата. Поимот програма во општа смисла доаѓа од грчкиот збор *prografein* што значи претходно пропишување и распоред на работите за реализација на одредена вкупна активност, примена на прописите и формулирање на намерата и оперативните задачи. Практично, битни програмски состојки се темата, просторот, времето, ресурсите – персонални и технички, активностите, пристапот и моделите на комуникација и пренесување на информациите и знаењата. На што посебно треба да се стави акцент:

- изборот и одредувањето на темата, треба да биде компатибилна со потребите и капацитетот на целната група, целите, очекувањата, резултатите и ефектите, како и врска со стртешка, или глобална програмска ориентација. Тука, од посебна важност за успехот на сесијата е адаптирањето на темата, односно кои информации ќе бидат презентирани и на каков начин, ниво на стручност, ниво на деталност, доверба.
- Структурална поврзаност на подтеми, и користените инструменти, вежби со темата и целите и очекувањата.
- Временско одмерување на реалните потреби за темата и одредени подтеми, и применети методи, техники и инструменти.
- Доследна реализација на структурата и моделот-те на реализација на програмските настапи и користење на различни форми, методи и техники на пренесување на информациите и знаењето.
- Обезбедување на хармонија и работна атмосфера, со постојано присуство на сите членови на групата, нивна креација, учество во сите делови и фази, и прифаќање на задачи.
- Примена на основни принципи за активна работа и допринос, како: навременост на сесија, на вежби, активно учество во група, почитување и меѓусебно почитување со јавно изложување на пишани правила за работа, комуникација, дијалог.
- Стручни презентери, предавачи, медијатори, фацилитатори, координатори.
- Тимска работа, и корелативно и координирано функционирање на тимот.
- Внимавање на примена на применети правила, методи на пренесување на информациите и знаењата, за да се дојде до остварување целта/лите и очекувањата, прим. никогаш не кажувај дека немаш коментар, знај дека примената на помошни интерактивни инструменти/алатки за пренесување на знаењата и учење е важно, бидејќи човекот задржува: 20% од она што го слуша; 30% од она што го гледа; 50% од она што го слуша и гледа; 80% од она што самиот ќе го каже; 90% од она што самиот ќе го направи.
- Задачи и изготвување на информација/извештај со заклучок и предлог на мерки.

Примерок на програма

ЦРВЕН КРСТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА - Програма за дисеминација -

Работилница за дисеминација на Меѓународно хуманитарно
право со стручна служба на централата на Црвен крст на РМ
Скопје, 28 Април 2009 година

Програма

Време

Активност

11,00 - 11,30

Вовед Виолета Кузманоска, стручен соработник

- вежба
- прашалник А
- очекувања
- цели

11,30 - 12,30

Презентација на темата *Изворната правна сила за помош на лица
во/од вооружени судири* - Љупчо Милковски, дисеминатор и
член на Комисијата за дисеминација

12,30 - 12,45 Кафе - пауза

12,45 - 13,45

Презентација на темата * Извори и принципи на Меѓународното
хуманитарно право* доцент Д-р Душко Стојановски, Прв Приватен
Универзитет ФОН, член на Комисијата за дисеминација

13,45 - 14,00 Евалуација

- прашалник Б

2.1 План за дисеминација МХП сесија -методолошки опфат-

2.1.1 Мисловна конструкција/Концепт

Мисловната, е тешка практична фаза на оптеретување и користење на мозочната разумна констелација што бара мир и објективитет во изборот и користењето на состојките на една идеја. Успешноста е детерминирана од воспоставување на сигурен линк/врска на предметот, објектот, проблемот, темата, целта/ите, целната/ ните група/пи, опфатот, ресурсите, средствата, методите, техниките, инструменти, ефектива и развојноста/мисија/визија, влегувањето во широкото море на потреби, актуалитети, активитети/акции. За нашиот предмет и проблем, цел и развојност битна е концентрацијата на основните состојки на дисеминацијата, промовирањето и имплементацијата на Меѓународното хуманитарно право во Република Македонија. Концептот е одраз на мисловниот пат и акција со структурално заокружена целина на состојките на целната конструкција.

- подготвителен дел (потрага и избор на ресурси/човечки и техничко-материјални-финансиски, транспорт, комуникација и координација/вертикала-хоризонтала, согледување-анализа и мисловен судир со предметот, целите и целната група, увид во/на соодветна литература, симулација на вежби и разни техники за групна интерактивна работа, контакт и размена на информации и мислења на тимот, подготвено сценарио со настап, улоги и задачи, избор и користење на инструмент/и за евалуација, извештај и пораки/иницијативност/мерки.
- Пристап (почитување на методолошки и други принципи: објективитет, систематичност/организираност, проверливост/вистинитост, прецизност, особено внимание на целината и целесообразноста, на врската/каузалноста и корелацијата дејствијата од структурата во целината. Битно е секое дејствие/задача да соодветствува со структуралната целина, со што се обезбедува врската со темата, целите, целната група, функционалноста и ефективата. Значи, обезбедување концентрација и сосредоточување на секое дејствие засебно, заради успешна целина.
- Врска - тема, целна група, цели, очекувања, резултати, ефектива (Континуумот се обезбедува со непрекинато темпо, врска-релација и корелација на структуралните целини во планот). Битно е да се обезбеди свесна врска помеѓу дејствијата и структуралните единки како би се одвивала нормална димензионирана линија на темата, целите, очекувањата, целната група, резултатите и ефективата. Тука треба да се одредат средствата, методите, техниките, дејствијата/активностите за

обезбедување на успешна конструкција.

- Манифестиран настап (предавање, презентација, обраќање, работа во групи/работилница/проблеми за дискусија/решавање проблеми). Настапот е детерминиран од местото и времето во структурата на планот за сесија и од целите и целната група. За пократкотраен настап треба да се одбере обраќање, презентација и димензионирано предавање. За засебни и слободно димензионирани плански целини се одбира различен настап со внимавање на врската, релацијата и корелацијата на темите, техниките, средствата(вежби, проблеми, задачи). Основно е да се оствари целта/ите поставена/и во планската целина. Врската мора да постои и во континуитет да е видлива, осетна, движечка како важен одговор за изборот на настапот и задоволување на целината.
- Концептуална структура (Концептот во основа е трасирање на патна структура за успешен одговор на идејата, целите, задачите и очекувањата. Концептуалниот модел и структура е детерминиран од целта, времето, просторот и корелационите дејствија во целината на планот. Мисловниот и подготвителниот дел ја имаат најзначајната улога за моделирањето и изготвувањето на концептот и структурата. Мора да има квалитетно објаснување за секој концептуален дел, или зошто се наоѓа во тој дел од структурата на планот.

2.1.2 Дефинирање, вид на план.

Планот и знаењата за потребата и структурално средување е клучен инструмент за трасирано успешно движење по методолошко структуралниот пат за успешна реализација на поставените цели, задачи и очекувања.

((зборот план е од француско јазично потекло, со значење нацрт, тргнувајќи од општото значење претставува шема на идната акција во која аналитички се дефинираат, распоредуваат и определуваат сите димензионирани елементи на структурата, постапката, средствата и изведувањето), вид : (оперативен, акционен, временски/равоен, годишен, стратешки, работен, описен, методски/истражувачки, наменски)).

- а) Структура на планот (Структурата како теоретски, искусвен и операционален инструментариум, треба да одговори на принципот на комплементарност и биде израз на постојана врска на сите елементи и дејствија во рамки на флексибилната планска целина. Квалитетната структура е битен индикатор за очекувана успешна реализација.
- б) Време (Се мисли на времето како важен фактор во целината на планот и време потребно за одделни модели и техники на пристапи и настапи. За определување на времето е битно познавањето, дефинирањето и дистинкцијата на формата и содржината на одредени

модели, методи и техники. Секако, времето е детерминирано од целите, задачите и планираните дејствија/активности).

- в) Место/простор (Како целина и во одделни делови за изведување на одредени дејствија просторот и уредувањето/адаптирањето на истиот е битен услов за успешно остварување на целите, задачите и очекувањата како и односот, релаксацијата, мотивацијата и креацијата на целната група, како и користењето и примената на средства, методи, техники и инструменти. Просторот е битен фактор за односот на човекот и пренесувањето на знаењето.
- г) Ресурси/човечки, технички (Посветеноста, квалитетната надградба, искуството, флексибилноста, културата, етичноста и моралноста, почитувањето, хуманоста, акцијата, тимскиот дух се принципи и особини за успешно вклучување на човечкиот ресурс. Дисеминацијата и пренесувањето на информации и знаења е зависен од поседувањето, користењето и примената на современи средства и помагала).
- д) Проценка(индикатори-видови) битен и посебен прилог.

ВАРИЈАБЛА /расчленета состојка на поимот/ латин. Вариаре, вариор, менување, измена (величина, димензија, простор); Вар. значење: предмет, објект, врска помеѓу појавите, димензија на односите, класификација; Видови: а) Независни (пол на луѓето); б) Зависни (променливи-причинско-последичен,- функционален; в) Експериментални; г) Неекспериментални; д) Интервенирачки; е) Координативни; е) Хипотетички-формираат претпоставки; ж) Дихотомни-две вредности. Од варијаблите се формираат хипотези

ИНДИКАТОРИ - состојки на варијаблата, односно на појавата/, латин. Индицаре,, да открие, да се расветли некоја работа/Знак кој суштински открива некоја појава-поим, неговите варијабли,- синоним за показател; ЗНАЧЕЊЕ: а) ги покажува состојките на појавата, но и нивните врски/корелација; б) Интенционен/човековата појава, воочување на внатрешни содржини со надворешни симболи; в) психолошка, но и социолошка природа на појавите на појавите; г) квалитативна димензија; д) врски меѓу појавите/корелативност.

ИЗРАБОТКА НА ИНДИКАТОРИ - творечка работа; а) општологички услови (валиден/сигурен; проверлив; јасно формулиран);, б) емпириски (сетилна содржина/посматрање, мерење;/ факти.

ВИДОВИ ИНДИКАТОРИ: а) Квалитативни (неможност да се изрази со број); б) Квантитативни (мерка, број); в) Објективни (не зависат од психологијата на човекот); г) Субјективни (произлегуваат од свеста); д) Експресивни (образование, надградба на личноста); е) Предикативни (предвидување на однос,- настан; е) Структурални (елементи за некоја појава); ж) Развојни (тек на некоја појава).

УЛОГА: а) ги означува варијаблите; б) се дел од хипотезите; в) врз искуства ги даваат врските со фактите; г) овозможува мерење, мерка; д) изработка на методологија, средства за посматрање,- испитување; е) форма на организација на искуствена евиденција.

НАЧИН НА ИЗБОР НА ИНДИКАТОРИ: а) теоретски,- логички; б) логичко-техничка процедура/степен на взаемна корелација; в) спонтан избор.

2.1.3 Евалуација (во својата основа ја содржи проверката на сработеното, или себе, односно самопроценка на спроведените мерки и активности за одреден настан – програма, план, сесија, со цел за извлекување на добри и слаби страни, но и опасности и можности за продолжување на натамошните активности со очекувани ефекти и резултати. Користете различни, но и проверени инструменти (прашалник(А,Б,Ц), анкетен лист, набљудување, извештај од мониторинг, како и примена на аналитички и статистички методи и техники).

2.1.4 Мерки (предлог) (после секоја техника и метода за собирање, обработка и анализа на податоци се отвора можност за извлекување и иницирање на мерки во насока на продолжување на активностите и остварување на целите и резултатите. Искористете го тоа. Направете го. Тоа ќе ви го олесни патот до остварување на целите, ќе ве спречи од евентуално откажување, ќе ве води во морето можности, ќе ве советува на комуникација, и фактот дека не сте сами, секогаш има некој/а/и, кои се вклучени или ќе се вклучат во заедничката цел/и. Опстанокот и развојот, и особено во тешката област на примена на хуманитарното право го бара тоа од нас, ја бара нашата креација, не потсетува на заедничките моменти на обука и едукација, на пријателството, на несебичноста во заедничкиот и тимски труд и работа, не потсетува на другиот/те, на ние, и што, па надградени и полни со оптимизам одиме натаму.

2.2 Методолошки пристап за пренесување на знаењата

За успешноста на форматот и структурата на планот битен е соодветниот избор основен метод на пренесување на информациите и знаењата од МХП на сесијата: еднонасочно движење на комуникацијата и информацијата; двонасочно движење, или повратна комуникација; движење преку расправа со мислења и предлози, креација, или во овој контекст интерактивен и инклузивен приод.

2.2.1 Најава, контакт, мотивација (како ќе речете сите да бидеме позитивни, а во нашиот круг да бидеме и афирмативни, навистина е чест и достоинство да се работи со состојки на смесата што се вика хуманитарна активност, хуманитарна акција, хуманитарен чин, хуманитарно право. Покрај изгледот, односот, битна е концентрацијата за спроведување на системот со редослед – најава-појавување-контакт-ослободување-мотивација, создавање атмосфера на хармонија и доверба, за да можеме, - што?, да навлеземе во средишниот рбетен дел,- насетување и судир со проблемот/предметот и новата/вите информации, а потоа и делот за проверка, самопроценка и ефекти со задачи. Во сите фази се обидуваме помалку да го

слушаме нашиот глас, повеќе гласот и креацијата на групата. Што е тука особено битно? Битни се алатките за групно размислување, споделување и работа: вежби, дискусија за проблеми, решавање проблем/случај, настан, нормално овде од областа на хуманитаното право. Многу е важно во кој дел – контакт-запознавање („Дланка,,); мотивација („Афирмација,,), судир со проблем/предмет („Јаже,, „Проблем за дискусија,, - прва фаза; информација/знаења/податоци-цел за интерес и повисока доза на запамтување (презентација на тема, предавање, подготвена апликација, случај/настан заради примена на МХП, втора фаза на проблем за дискусија; функционализација со евалуација и задачи (прашалник, анкета, проблем за дискусија-трета фаза, решавање случај, трибина). (Отворете ги практикумите, прирачници, белешки од обуки, до-обуки, семинари, работилници, бидете слободни во изборот, но и одговорни за правото место, фаза и ефекти, в. и тука примери).

ПРОБЛЕМ ЗА ДИСКУСИЈА , ГРУПА __

На територија на Немирнија во тек се судири на нејзините вооружени сили и лица од вооружениот отпор со вооружените сили на Агресинија, во чиј состав има и платеници. Конфликтот настанал заради тоа што Владата на Агресивнија цени дека има право на дел на територија што сега се наоѓа во независна и суверена Немирнија. На просторот на судирите има многу ранети, болни, изнемоштени и еден дел на заробеници и притворени лица без соодветна помош и контрола. Црвениот крст е информиран. Вие сте претставници на Црвениот крст и треба да превземете активности, според:

1. Меѓународното право?
2. Меѓународни конвенции, протоколи, договори?
3. Начин за помош на ранетите, болните, притворени лица?
4. Врз кои одделни принципи на Движењето на ЦК и ЦП ќе се потпрете?

Информации за,

1. Ранети, болни, заробени, притворени....?
2. Примена на меѓународното право?
3. Примена на меѓународното хуманитарно право?
4. Примена на одделни конвенции, протоколи, договори..?

Предлози за:

1. Спречување на кршење на меѓународното хуманитарно право?
2. Спречување на потешки кршења на МХП?
3. Воспоставување на оневозможена комуникација со ранети, заробени, притворени?

ПРОБЛЕМ ЗА ДИСКУСИЈА, ГРУПА __

Во вооружениот конфликт помеѓу Немирнија и Агресинија на двете страни регистрирани се случаи на нечовечност, нехуманост, измачување и понижување кон лица цивили и лица кои директно не учествуваат во вооружените судири. Меѓу нив има и членови на милиции, но и припадници на меѓународна терористичка организација. Црвениот крст е информиран и вклучен. Вие сте претставници на Црвениот крст и треба да превземете активности: според:

1. Одредби од Женевските конвенции од 1949 година?
2. Дополнителни протоколи од 1977 година?
3. Други меѓународни акти и правила и принципи на меѓународното и внатрешното право?
4. Врз кои одделни принципи на Движењето на ЦК и ЦП ќе работете?

информации за,

1. Видови и, начини, број и последици од измачувањата и тотурите?
2. Примена на меѓународното право?
3. Примена на меѓународното хуманитарно право?
4. Примена на одделни конвенции, протоколи, одредби...?

предлози за,

1. Спречување на тортурата и измачувањето?
2. Спречување на кршење на меѓународното хуманитарно право?
3. Повикување на одредени конвенции, протоколи, одредби...?
4. Воспоставување на нормален ангажман на Црвениот крст?

ПРОБЛЕМ ЗА ДИСКУСИЈА, ГРУПА __

Во дејствијата помеѓу вооружените сили и други организирани групи на Немирнија и Агресинија регистрирани се поединци и групи како самостојно вршат злодела врз цивилното население и регуларните сили, ограбуваат, силуваат, немаат препознатливи ознаки и не се командувани од ниедна команда. Истите држат заложници и бараат големи суми на пари за откуп. Се закануваат дека ќе вршат и ликвидација. Црвениот крст е информиран и активно вклучен. Вие сте претставници на Црвениот крст и треба да превземете активности: според,

1. Меѓународното хуманитарно право?
2. Одредби на Женевските конвенции?
3. Одредби на Дополнителните протоколи?
4. Врз кои одделни принципи на Движењето на ЦК и ЦП ќе спроведете активности?

информации за,

1. Индикативни поединци и групи кои сакаат заштита според меѓународното хуманитарно право?
2. Примена на Женевските конвенции и Дополнителните протоколи
3. Примена на принципи на меѓународното право и МХП

предлози за,

1. Одвојување на лица и групи како незаштитени според одредбите на МХП?
2. Спречување на дејствијата на злочини кон населението?
3. Дистанцирање од практикување на правилата и прицедурата за нивна правна заштита според МХП?

2.3 Формат – опфат со: Контекстуализација, Информација, Функционализација, Евалуација

Може со сигурност да се потврди дека примената на овој формат обезбедува извонредни резултати. Стадиумите, или фазите бараат соодветни содржини и начини на комуникација, информирање, проверка и задачи.

2.3.1 СТРУКТУРА НА ЧАСОТ

а) ЦКА-ПХВ елементи на часот

- Најава на часот
- Запознавање
- Контекстуализација
- Дозирана информација
- Функционализација
- Евалуација

б) Најава

Најавата е првиот дел од сесијата во текот на која учесниците ги добиваат основните информации за понатамошната работа и текот на сесијата.

Овој дел не треба да трае повеќе од 5 % од предвиденото време за целата сесија. Во текот на истиот:

- Предавачот се претставува себеси
- Ја претставува темата на сесијата
- Ги поставува понатамошните правила на дискусија

- Дава Прашалник А (кој понатаму служи за евалуација)
- Ги запишува очекувањата на учесниците и ги претставува целите на сесијата

в) Контекстуализација

Контекстуализацијата е оној дел од сесијата во текот на кој учесниците се судруваат со проблемот или се поттикнуваат активно да размислуваат на темата која се разработува во текот на сесијата, и на тој начин се ставаат во контекст на темата и сесијата.

Овој дел од сесијата таре 30 % од тоталното предвидено време за сесијата.

Во текот на истиот:

- Предавачот ги дели учесниците во неколку групи и им задава задача која по својата проблематика, треба учесниците да ги воведат и подготви за понатамошниот тек на сесијата.
- Учесниците работат во групи и избираат свој гласноговорник, кој на крајот од вежбата ќе ја презентира нивната работа пред останатите групи и предавачот.
- Групите презентираат
- Предавачот го резимира сето она што групите го презентирале и преку дискусија истото го поврзува со темата на сесијата.

г) Дозирани информации

Овој дел од сесијата се однесува на делот во текот на кој предавачот ги пренесува главните информации на учесниците. Многу е важно во текот на овој дел од сесијата да се води сметка, информациите да бидат дозирани, односно да се води сметка да не се даваат повеќе информации од што учесниците можат да примат и запомнат. Во овој случај најдобро е да се држиме до правилото 5+-2. Ова е познат психолошки факт, кој укажува на тоа дека при примањето на нови информации, човековиот мозок најдобро ги запомнува првите 3 до 7 нови информации, во зависност од возраста. Младиот човек има голема способност за примање и преработување на нови информации, но сепак доколку се надмине оптимумот од 7 нови информации, следните информации кои ќе му бидат презентирани претставуваат само оптоварување на неговите капацитети, и шансите истите да бидат трајно запаметени се многу мали.

Важно е овие информации да не бидат изнесени само по усмен пат, туку паралелно со излагањето да се користат соодветни визуелии. Овие визуелии не смеат да бидат проптоварени со текст, туку на нив треба да бидат забележани само најважните информации со по неколку збора. Пожелно е да се користат неколку бои во текот на пишувањето на овие визуелии.

Овој дел од сесијата трае 30 % од вкупното време за целата сесија.

Во текот на истиот:

- Предавачот ја поврзува дискусијата со излагањето на нови информации.
- Секоја изложена информација треба да е поткрепена со соодветна визуалија која може да биде во форма на краток текст од неколку збора или цртеж.
- При секоја изнесена информација, предавачот треба да воспоставува контакт со учесниците, правејќи мала дискусија за начинот на којшто младите ја свакаат информацијата.

д) Функционализација

Функционализацијата е оној дел од сесијата, во текот на кој учесниците го ставаат во функција сето она што во текот на сесијата го научиле. Најдобар начин да се стават знаењата во функција е да се направи вежба во која практично се применуваат стекнатите информации.

Овој дел од сесијата трае 30% од предвиденото време за целата сесија.

Во текот на истиот:

- Предавачот ги дели учесниците во групи.
- Секоја група добива свое задолжение или задача на која што треба да работи.
- Секоја група избира свој гласноговорник, кој ќе ја презентира работата на групата пред останатите групи.
- Секоја од групите презентира, а предавачот ги корегира доколку има потреба.

ѓ) Евалуација

Евалуацијата се парви на крајот на сесијата. Најдобро е истата да биде писмена, во вид на прашалник, кој се дава пред почетокот на сесијата во вид на Прашалник А и на крајот на сесијата во вид на Прашалник Б. Со тоа што Прашалникот А ни го мери нивото на знаења на учесниците пред почетокот на сесијата, а Прашалникот Б го мери нивото на знаења кај учесниците по завршување на часот.

Евалуацијата се прави кога ќе се споредат овие два прашалници, односно разликата во знаењето помеѓу А и Б го дава реалното количество на знаења кои учесниците ги стекнале во текот на часот.

Овој дел на часот трае вкупно 5% од тоталното предвидено време за одржување на сесијата.

Во текот на овој дел:

- Предавачот го дели Прашалникот Б, напоменувајќи дека истиот е индивидуален и дека не служи за оценување на младите, туку напротив дека на овој начин се врши евалуација на предавачот, односно колку тој успеал да им прене-се занење на младите

2.4 Задачи

Задачите се барометар и одговор на примените информации и знаења на сесијата. Нормално дека, за различни целни групи адекватно се прилагодени поврзано со капацитетот, можностите и потребите.

3. Извештај

Битен дел што каузално поврзан со сесијата е извештајот за спроведените активности, со впечатоци, импресии, оценки, заклучоци, предлози и иницијативи. Од посебна важност се оценките за приодот, пристапот, форматот, моделот, стручноста, тимот, поединечни делови и применети средства и инструменти, како и самопроценка, со обработка и анализа на применетиот метод и инструмент.

(Вики договор за внесување на апликација од примерокот на формат на извештај)

Следува: содржина, користена литература, договор за одредени апликации и одредени надополнувања, како и анекс на издвоини документи и материјали во zip file за CD.

ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ

НА МЕЃУНАРОДНИОТ ЦРВЕН КРСТ И ЦРВЕНА ПОЛУМЕСЕЧИНА

ХУМАНОСТ

Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина настана како резултат на желбата да им се помогне на ранетите на бојното поле и тоа без било каква пристрасност, како и да го спречи и олесни човековото страдање секогаш кога е тоа можно. Целта на движењето е да го заштити животот и здравјето и да го почитува човекот. Промовира заедничко разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите луѓе.

НЕПРИСТРАСНОСТ

Не прави дискриминација врз основа на национална, расна, верска и класна припадност или политичко убедување. Настојува да ги олесни страдањата на поединците, водејќи се исклучиво од нивните потреби но, давајќи приоритет на најитните случаи.

НЕУТРАЛНОСТ

Меѓународното движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина настана како резултат на желбата да им се помогне на ранетите на бојното поле и тоа без било каква пристрасност, како и да го спречи и олесни човековото страдање секогаш кога е тоа можно. Целта на движењето е да го заштити животот и здравјето и да го почитува човекот. Промовира заедничко разбирање, пријателство, соработка и траен мир меѓу сите луѓе.

НЕЗАВИСНОСТ

Движењето е независно. Националните друштва иако делуваат како дополние на хуманитарните служби на владите и се предмет на регулирање на националното законодавство, мораат да ја зачуваат автономноста за да можат да дејствуваат во секое време, согласно со принципите на Движењето.

ДОБРОВОЛНА СЛУЖБА

Тоа е движење за давање на доброволна помош кое не е инспирирано од материјални побуди.

ЕДИНСТВО

Во една држава може да има само едно национално друштво на Црвениот крст или Црвената полумесечина. Мора да биде отворено за сите и да ја извршува својата хуманитарна работа на целата територија во земјата.

УНИВЕРЗАЛНОСТ

Меѓународното Движење на Црвениот крст и Црвената полумесечина, во кое сите друштва што го сочинуваат имаат еднаков статус, одговорности и должности взаемно да се помагаат, делува во целиот свет.

